

U skladu sa članom 22. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 64/09), Uredbe o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća i planova zaštite od požara („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 8/11), Metodologije za izradu Procjene ugroženosti od požara kao osnovnog dokumenta za izradu Plana zaštite od požara („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 8/11), Plana zaštite od požara Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 15/13) i Plana zaštite od požara za područje općine Tuzla („Službeni glasnik Općine Tuzla“, broj: 1/13), Ministrica za boračka pitanja Tuzlanskog kantona, donosi

PLAN ZAŠTITE OD POŽARA MINISTARSTVA ZA BORAČKA PITANJA TUZLANSKOG KANTONA

1. Opšti podaci

Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona (u daljem tekstu: Ministarstvo), nalazi se na adresi ul. Maršala Tita do broja 34. Lamela B, na 6. i 7. spratu 75000, Tuzla.

Ministarstvo je registrovano u Poreznoj upravi Federacije BiH - Kantonalni porezni ured Tuzla pod identifikacionim brojem: 4209420530006.

Broj telefona Ministarstva: 035/369-401; 035/369-402

e-mail: info@mbptk.ba

Ministrica za boračka pitanja: Senada Dizdarević, dipl. pravnik.

Na području grada Tuzla koje operativno pokriva Profesionalna vatrogasna jedinica (u daljem tekstu: PVJ) Tuzla sa svojom podstanicom (ispostavom) Centar u Jalskoj ulici broj 7. i vatrogasana podstanica Kreka različite su vrste i uzroci nastanka požara. Razlog tome su velika gustina naseljenosti sa velikim brojem trgovačkih centara, industrijskih i infrastrukturnih objekata i značajnim šumskim površinama. Zavisno o vrsti i lokaciji požara uzbunjivanje i stavljanje u pripravnost jedinica za gašenje požara odvija se prema planu prikazanom u tabeli kako slijedi:

PVJ Tuzla, obavještava se na kontakt telefon broj: 035/ 364-471 i 035/364-476.

Interventna jedinica JP "Šume TK" obavještava se starješina na kontakt telefon broj: 035 / 253-305.

Najbliže zdravstvene ustanove:

Dom zdravlja Tuzla, Albina i Franje Herljevića br. 1, na kontakt telefon broj: 035/368-411, brine o općem zdravlju stanovnika u normalnim i vanrednim situacijama, obezbjeđuje transport povrijeđenih lica i osoblja te obezbjeđuje smještajne kapacitete za povrijeđene.

UKC Tuzla, Trnovac bb, na kontakt telefon broj: 035/303-500 obezbjeđuje prvu pomoć za teže vidove povreda, predoperacione pripreme povrijeđenih, vrši brze analize krvi te drugih potrebnijih nalaza, obezbjeđuje transport povrijeđenih lica i osoblja te obezbjeđuje smještajne kapacitete za povrijeđene.

Klinika za srce – „Medical Institute Bayer“ Tuzla Alekse Šantića 8. na kontakt telefon broj: 035 309 100, liječenje svih vrsta kardiovaskularnih oboljenja. Na klinici je zaposleno 24 ljekara specijalista, više od 161 lice zdravstvene i druge struke, postoji 50 kreveta koji u slučaju većih nesreća mogu poslužiti za smještaj povrijeđenih, a stručna lica mogu pružiti prvu pomoć.

Plava poliklinika Tuzla, Treće tuzlanske brigade 7. na kontakt telefon broj: 035 393-111, Ustanova vrši specijalističko-konsultativne usluge i analize. Ima više od 70 zaposlenih koji se mogu odazvati u slučaju većih nesreća da pruže prvu pomoć povrijeđenim licima, te osigurati smještaj.

Na području općine Tuzla nema uređenih prilaza za vatrogasne jedinice u pogledu crpljenja vode na vodotocima. Punjenje vatrogasnih vozila vrši se isključivo sa hidrantske mreže.

Udaljenost od susjedne profesionalnih ili dobrovoljnih vatrogasnih jedinica: manje od 1 km.
U objektu postoji sanduče sa setom za pružanje prve pomoći ozlijeđenim u gašenju požara.
Postoji mogućnost isključenja struje u cijelom objektu.
Registrovanih požara u posljednjih 10 godina u objektu nije bilo.

2. Namjena i karakteristike objekta

Prostorije Ministarstva su smještene na 6. i 7. spratu zgrade pod nazivom „Toranj“.
Na šestom spratu koji je ukupne površine 209,00m² se nalazi šest kancelarija, kafe kuhinje, predsoblje i toalet (muški i ženski).
Na sedmom spratu koji je ukupne površine cca 209,00 m², nalazi se 7 prostorija, kafe kuhinje, predsoblje i toalet (muški i ženski).
Na šestom i sedmom spratu prostor se grije putem električne energije
Sistem za zagrijavanje prostora se ocjenjuje visokim stepenom opasnosti za nastajanje i širenje požara.
Na šestom spratu se nalazi arhiva sadrži dosta gorivog materijala, te s tim u vezi može predstavljati pojačan rizik za nastanak požara.
Sale, kancelarije i kuhinja mogu biti izvor opasnosti od nastanka požara zbog elektroničkih uređaja i električnih instalacija.

3. Broj prisutnih osoba u objektu

Ministarstvo u 2025. godini ima zaposlenih ukupno 20 izvršioaca od čega:

Ministrica za boračka pitanja : 1

Državnih službenika: 12

Namještenika: 7

Broj prisutnih osoba u prostorijama objekta je do 20 istovremeno, a u vrijeme održavanja sastanaka i do 30.

4. Pregled propisa iz oblasti zaštite od požara i pregled obaveza odgovornih lica u Ministarstvu:

Zaštita od požara je kompleksna oblast koja je na prostorima Bosne i Hercegovine djelatnost od posebnog interesa. Zbog svog statusa ova oblast je definirana zakonima i drugim propisima (pravilnici, upute, odluke, planovi i sl), a to su:

1. Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 50/08)
2. Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10)
3. Zakon o civilnoj zaštiti („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 26/02,39/03 i 29/10)
4. Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 64/09)
5. Zakon o zaštiti od požara Republike Srpske – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 6/09),
6. Zakon o zaštiti od požara Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 9/06, 19/07, 12/11),
7. Zakoni o prometu eksplozivnih materija i zapaljivih tečnosti i gasova, uredbe, pravilnici o zaštiti od požara, metodologije za izradu procjena ugroženosti, općinski planovi zaštite od požara, općinska odluka o mjerama zaštite od požara, plan evakuacije..).

Na novou Tuzlanskog kantona donesen je Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu na području Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 1/12)

Posebno važan dokument u oblasti zaštite od požara u Ministarstvu je Pravilnik o zaštiti od požara.

Pravilnikom je uređeno:

- identifikacija opasnosti koje mogu biti uzrok nastanku požara u dijelu objekta (prizemlje) koje koristi Ministarstvo,
 - preventivne mjere zaštite od požara koje će se provoditi - način vršenja unutrašnje kontrole provođenja mjera zaštite od požara u navedenom prostoru,
 - prava i obaveze zaposlenika Ministarstva u provođenju i unapređenju zaštite od požara,
 - prava i obaveze Ministarice u provođenju zaštite od požara u Ministarstvu,
 - prava, obaveze i odgovornosti lica odgovornog za zaštitu od požara u Ministarstvu,
 - obrazovanje-obuka zaposlenika Ministarstva iz oblasti zaštite od požara,
 - vrsta i količina opreme i sredstava za gašenje požara i raspored opreme i sredstava u prostoru Ministarstva,
 - dužnost i ponašanje zaposlenika i njihovi postupci u slučaju izbijanja požara u objektu i
 - odgovornost zaposlenika za povrede radne obaveze, iz oblasti zaštite od požara.
- Svi zaposlenici Ministarstva moraju biti upoznati sa Pravilnikom o zaštiti od požara i njegovim eventualnim izmjenama i dopunama.
- Svi postojeći zaposlenici su prošli obuku za zaštitu od požara.

5. Upoznavanje sa problemom

Da bi uspješno štitili zaposlene u Ministarstvu i učesnike sastanaka koje provodi Ministarstvo, prvo što moramo spoznati je šta je to u stvari požar i koji su najčešći uzročnici koji mogu prouzrokovati požar u objektima u kojima se obavljaju poslovi iz oblasti obrazovanja, koje mjere zaštite od požara moramo preduzimati da spriječimo nastanak požara i postupke u slučaju njegovog nastanka. Treba znati da većinu požara uzrokuje čovjek, i to: nepažnjom, nemarom, namjernim paljenjem (koristoljublje, piromanija, prikrivanje krađe), ali i neznanjem, odnosno nestručnim rukovanjem uređajima, aparatima i drugim sredstvima koja se koriste u objektima državnih institucija. Isto tako, treba znati da svaki pojedinac može spriječiti požar na bilo kojem mjestu na kojem se zatekne, usvajanjem visokih standarda o zaštiti od požara, kao i poznavanjem osnovnih pravila o sprečavanju nastanka požara (preventivnim mjerama), gašenju požara u početnoj fazi i spašavanju ljudi i materijalnih dobara, a prije svega djece.

6. Uzroci za nastanak požara uopće i mjere zaštite koje se preduzimaju

Požar je svako nekontrolisano gorenje (sagorijevanje) bilo koje gorive materije koje svojim procesom ugrožava ljude i materijalna dobra.

6.1. Čovjek kao uzročnik požara

Statističkim dugogodišnjim praćenjem nastalih požara i analizom otkrivanja uzročnika požara došlo se do zaključka da je čovjek najčešći uzročnik svih nastalih požara. Statistički izraženo od ukupnog broja požara 85-90% je izazvao čovjek. Načini na koje čovjek najčešće izaziva požare su: nehat i nepažnja, dječija igra, požar iz koristoljublja (prikrivanje raznih krađa, šteta, i sl.), piromanija (bolest lica koja podmeću požare). Kada posmatramo čovjeka kao uzročnika požara nameće se logično pitanje koje su to potrebne mjere zaštite od požara da bi se ovaj uzročnik eliminisao ili bar sveo na minimum.

Mjere zaštite od požara su:

- adekvatna i stalna obuka iz oblasti zaštite od požara,
- plansko obrazovanje osoblja iz oblasti zaštite od požara,
- edukativno djelovanje i ukazivanje na opasnosti od izbijanja požara, postupke i posljedice, sa posebnim osvrtom na djecu,
- edukativno djelovanje pomoću natpisa i tabli upozorenja,
- represivno djelovanje.

6.2. Ugrijana tijela, otvoreni plamen, užarena tijela i iskre

Svaki otvoreni plamen, užarena tijela su stalni izvori opasnosti iz razloga što njihova toplota u kontaktu sa zapaljivom materijom može dovesti do zapaljenja iste. Toplota ugrijanog tijela, plamena ili užarenog tijela može se prenositi na gorivu materiju radijacijom (isijavanjem, zračenjem), kondukcijom (vođenjem) i konvekcijom (sprovođenjem).

Mjere zaštite od požara su:

- zapaljive materije ili nabrojane materije kao uzročnike potrebno je razdvojiti. Primjera radi, od bilo kojeg ugrijanog tijela, plamena i užarenog tijela (peć, grijalica, ugrijani mašinski dio koji se zavaruje ili siječe, užarenih otpadaka prilikom siječenja i zavarivanja, lijevanja i otvorenog plamena i slično) potrebno je ukloniti zapaljivi materijal ili razdvojiti kako se isti ne bi mogao zapaliti. Kada su u pitanju iskre one će teže zapaliti neke vrste zapaljivih čvrstih materija i teže zapaljive tečnosti, ali će biti dovoljne da zapale bilo koju smjesu zapaljivog gasa sa vazduhom i mnoge pare lakozapaljivih tečnosti. Na mjestima gdje se mogu naći prisutni zapaljivi gasovi i pare lakozapaljivih tečnosti potrebno je obratiti posebnu pažnju,
- potrebno je obratiti pažnju i na provođenje toplote jer zagrijani mašinski dijelovi i instalacije mogu biti uzročnici požara čak i u susjednim prostorijama i spratovima niže ili više od mjesta gdje se oni griju, sijeku ili zavaruju.

6.3. Električna energija

Električna energija može biti uzročnik požara na više načina, a najpoznatiji načini su: pregrijavanje kablova, kratak spoj, loši spojevi (pojava el. luka) i pretvaranje električne energije u toplotnu energiju (električne peći, grijalice, rešoi i sl.).

Mjere zaštite od požara su:

- osnovna mjera zaštite od požara kod električne energije kao uzročnika požara jeste pravilan proračun i dimenzionisanje kablova (vodova) u odnosu na potrebnu snagu i broj potrebnih trošila (uređaja),
- adekvatno slabljenje strujnog kruga na željenim mjestima postavljanjem odgovarajućih osigurača,
- mehanička zaštita kablova gdje može doći do oštećenja,
- mehanička zaštita prodora vlage i prašine u instalacije i uređaje,
- pravilno izvedena zaštita uzemljenjem ili nulovanjem,
- periodični pregledi instalacija i spojeva (posebno utikača i utičnica, prekidača i sl.) i vođenje evidencije o kontrolnim pregledima,
- pravilno postavljanje i upotreba raznih trošila (peći, grijalice, rešoi i ostalo),
- pravilan izbor zaštite u zonama ugroženim od požara.

6.4. Statički elektricitet

Statički elektricitet je neizbježna pojava sa kojom se suočavamo kod najrazličitijih tehnoloških postupaka ili transporta tečnosti, prašine, klizanjem remenja i kaiševa preko remenja i kaišnika i slično. Statički elektricitet u stvari nastaje ostvarenim trenjem između dvije materije različite provodljivosti. Izjednačavanjem potencijala između različito stvorenog (nagomilanog) elektriciteta-pražnjenje elektrostatičkog naelektrisanja u zonama opasnosti gdje su prisutni zapaljivi gasovi, pare zapaljivih tečnosti ili prašine organskog porijekla može izazvati paljenje i eksploziju.

Skupljanje statičkog elektriciteta se, zbog navedenih opasnosti, sprječava različitim načinima i mjerama.

Mjere zaštite od požara su:

- povezivanje svih mašinskih dijelova u jednu cjelinu i njihovo uzemljenje,
- održavanje određenog procenta relativne vlažnosti u prostoriji. Ispitivanja su pokazala da relativna vlažnost od 70% sprečava opasnost od pojave statičkog elektriciteta,
- jonizacija vazduha putem eliminatora sa izvorom jonizujućeg zračenja, indukcionih i visokonaponskih jonizatora,
- povećavanjem provodljivosti loše provodljivih materijala,
- postavljanjem podova za kontinualno odvođenje statičkog elektriciteta,
- korištenjem obuće i odjeće koja ne proizvodi st. elektricitet,
- iznalaženje konstruktivnih rješenja za: ograničavanje brzine kretanja (remenica i fluida u cjevovodima), ograničenje pritiska u mlaznicama, izbor povoljnog oblika konstrukcije (izbjegavanje šiljaka), visok stepen mašinske obrade radi smanjenja trenja.

6.5. Samozagrijavanje

Najčešće požari nastaju dovođenjem (prenošenjem) toplotne energije sa nekog spoljašnjeg izvora na zapaljivu materiju i njeno zagrijavanje do temperature paljenja. Međutim, postoji cijeli niz materija koje pod određenim uslovima mogu da se same zagriju i zapale same od sebe i ovaj proces nazivamo samozagrijavanje. Najčešći načini samozagrijavanja su: samozagrijavanje usljed spontanog raspada molekula zbog slabe molekulske veze (primjer acetilena), samozagrijavanje usljed dejstva katalizatora

(primjer ugljendisulfid CS₂ u prisustvu željeza, Fe se spontano pali na sobnoj temperaturi, samozagrijavanje usljed oksidacije vazдушnim kiseonikom (ugljevi, masti i ulja i pojedini biljni materijali) i biološko samozagrijavanje.

Mjere zaštite od požara su:

- pravilan postupak skladištenja i čuvanja (primjer acetilena koji se apsorbuje u acetonu i čuva u bocama koje su ispunjene infuzorijskom zemljom),
- stalno zatvoren sistem skladištenja i transporta fluida kroz metalne sisteme i cjevovode,
- čuvanje masti i ulja u zatvorenim posudama bez prisustva kiseonika,
- masne krpe i pucvale u radionicama odlagati u zatvorene posude zbog povećane površine rasprostranjenog ulja ili masti na krpi,
- smanjivanjem temperature u radnom prostoru,
- uklanjanjem vlage (vlaga pozitivno utiče na postupak samozagrijavanja), sve žitarice, ugalj (posebno mlađe vrste uglja koje u svom sastavu imaju povećanu koncentraciju sumpora) i slično treba prije uskladištavanja osušiti,
- praćenjem temperature samozagrijanosti i
- rashlađivanjem samozagrijane mase (uglja, žitarice, soje, suncokreta i slično), ali samo načinom prebacivanja-miješanja, nikako upotrebom vode.

6.6. Hemijske reakcije

Pojedine hemijske reakcije se odvijaju uz oslobađanje velikih količina toplotne energije što izaziva zagrijavanje zapaljivih materija u blizini i pojave njihovog paljenja. Najkarakterističniji primjeri su: kalcijum karbid + voda, kalcijum oksid (negašeni kreč) + voda, sumporna kiselina + voda, kalijum permanganat + glicerol i natrijumhidrosulfid + voda.

Mjere zaštite od požara su:

- razdvajanje osjetljivih materija (primjera radi prilikom uskladištavanja kalcijum karbida ili kalcijumkarbonata treba voditi računa da skladište bude izolovano od bilo kojeg načina kontakta vode sa uskladištenom materijom) i
- odstranjivanje zapaljive materije iz neposredne blizine moguće hemijske reakcije

6.7. Eksplozije

Požar mogu izazvati eksplozije izazvane pirotehničkim sredstvima i eksplozivima, eksplozije izazvane paljenjem para zapaljivih tečnosti i zapaljivim gasovima i eksplozije izazvane paljenjem prašine.

Mjere zaštite od požara su:

- osnovne mjere zaštite od požara u slučaju upotrebe pirotehničkih sredstava i eksploziva je da se unaprijed pripremi i obezbijedi lokacija upotrebe navedenih sredstava,
- spriječiti nekontrolisano isticanje para i gasova iz rezervoara, boca, cjevovoda i drugih sistema,
- eliminirati sve moguće izvore paljenja,
- pravilno izvesti sistem ventilacije iz ugroženog prostora,
- obezbijediti sisteme za odvođenje prašina na mjestima gdje se pojavljuje i
- svakodnevno čišćenje nataložene prašine.

6.8. Prirodne pojave

Razne prirodne pojave mogu izazvati požar, neke direktno kao što je atmosfersko pražnjenje, a druge u principu na indirektnan način rušenjem i slično. Najčešći uzročnici ove vrste su: atmosfersko pražnjenje (udar groma), sunčeva energija, zemljotres, poplave, olujni vjetrovi i slično.

Mjere zaštite od požara su:

- osnovna mjera zaštite od požara od atmosferskog pražnjenja je pravilno izvedena gromobrnska instalacija i njena pravovremena kontrola u pogledu ispravnosti,
- od sunčeve energije najoptimalnija zaštita (na mjestima gdje je tehnički izvodljivo) mehanička zaštita prekrivanjem, farbanje u svijetle reflektujuće boje i hlađenje vodom,
- uklanjanje staklenih i drugih predmeta koji mogu poput sočiva prelamanjem i usmjeravanjem svjetlosti izazvati požar,

- obzirom na ostale prirodne pojave osnovne mjere bi bile gradnja objekata u skladu sa propisima, sa odgovarajućom čvrstinom gradnje i otpornošću na zemljotres i olujne vjetrove, gradnja objekata van poplavnog područja vezano za poplave,
- čišćenje i uklanjanje trave i korova u blizini objekata i
- upoznavanje i obuka zaposlenika sa opasnostima i postupcima brzog reagovanja u slučaju pojave prirodne nesreće.

7. Prostorije

Prostorije Ministarstva su smještene na šestom i sedmom spratu zgrade pod nazivom „Toranj“. Na šestom spratu se nalazi šest kancelarija, kuhinja i toalet. Na sedmom spratu se nalazi sedam kancelarija, kuhinja i toalet. Zbog utvrđenog sistema prostora putem isključivo putem električne energije postoji opasnosti za nastajanje i širenje požara

7.1. Kuhinjski prostor

Kako bi se štete, usljed požara, svele na najmanju moguću mjeru i izbjegla mogućnost izbijanja požara, od suštinskog je značaja postojanje visokog standarda preventivnih mjera za sprečavanje nastajanja požara u kuhinjama.

Zaposlenici koji koriste kuhinju trebaju biti svjesni opasnosti od požara, te obučeni da poduzmu odgovarajuće radnje u slučaju izbijanja požara. U tom cilju, proći će odgovarajuću obuku kako bi se obučili u primjeni sredstava za gašenje početnih požara, nastanku gorenja, tvarima koje su zapaljive i na koji način ih treba gasiti i sl. Najčešći uzročnici mogu biti:

- čovjek (zbog nemara i nestručnosti),
- električna energija (kao medij za grijanje i ostali nedostaci navedeni u dijelu: 6.3.),
- samozagrijavanje (slučajevi korištenja ulja, posebno odlaganje masnih krpa) i
- eksplozije (zapaljivi gasovi-propan-butan).

7. 2. Sale za sastanke

Zbog namjene prostorija i sredstava koja se u istim koriste čest je nastanak požara, a uzročnici su :

- čovjek (zbog nemara i nestručnosti),
- električna energija (kao medij za grijanje i ostali nedostaci navedeni u dijelu: 6.3.) i
- eksplozije (zapaljivi gasovi-propan-butan, pare zapaljivih tečnosti).

7. 3. Arhiva

Preventivno djelovanje je bolje nego gašenje! U kancelarijskom prostoru gdje je smještena arhiva nalazi se veliki dio arhivske građe koje nastaje u svakodnevnom radu Ministarstva. Iako se arhivska građa blagovremeno predaje u depo ipak još uvijek veliki dio se nalazi u prostorijama Ministarstva. Zbog ogromne količine arhivske građe u prostoriji u kojoj je ista smještena zabranjena je upotreba grijalica i drugih zapaljivih sredstava.

Najčešći uzročnici su:

- čovjek (zbog nemara i nestručnosti),
- električna energija (kao medij za grijanje i ostali nedostaci navedeni u dijelu: 6.3.) i
- eksplozije (zapaljivi gasovi-propan-butan, pare zapaljivih tečnosti, zapaljive prašine uglja i drveta).

8. Najznačajniji faktori koji moraju biti uzeti u obzir i plan reakcije

U prostorijama Ministarstva često boravi veliki broj „ljudi“ gdje panika može biti posebno izražena i zbog toga je smanjena mogućnost svjesnog ponašanja u slučaju nastanka požara, pa je veoma važno da postupci evakuacije i spašavanja moraju biti unaprijed detaljno isplanirani i uvježbani. Imajući u vidu opasnosti i posljedice koje može izazvati požar, nameće se ozbiljna zadaća da zaposlenici Ministarstva pored obaveze obavljanja redovnih poslova budu osposobljeni da se mogu zaštititi od eventualnog požara, koji je nažalost česta pojava.

9. Rukovanje planom zaštite

Prilikom izbijanja požara, prioritet mora biti spašavanje ljudi, a tek onda spašavanje imovine. Prva i najbitnija dužnost Ministrice ili lica ovlaštenog za ove poslove ili bilo kojeg pojedinca u Ministarstvu je, naravno, da se pobrine za blagovremeno djelovanje, što podrazumijeva organizovanu evakuaciju iz zgrade. Ne treba poduzimati nikakve aktivnosti na gašenju požara dok se ne obezbijedi sigurnost lica zatečenih u objektu, a i nakon toga, to treba učiniti bez izlaganja bilo koje osobe riziku po život i zdravlje. Požar se ne smatra ugašenim dok osoba zadužena za poslove zaštite od požara ne dobije potvrdu od rukovodioca akcije gašenja požara da je isti ugašen, ili sama utvrdi da je isti ugašen, ukoliko su požar gasili zaposlenici Ministarstva. Najodgovornija osoba za zaštitu od požara u Ministarstvu je Ministrica i treba je obavijestiti o svim incidentnim situacijama, pa i o nastanku požara, bez obzira na razmjere, odnosno veličinu tog požara. Ministrica je i lice koje rukuje planom zaštite od požara u Ministarstvu, ako za to nije zaduženo drugo lice u skladu sa općim aktom Ministarstva, i ima zakonsku odgovornost za provođenje svih propisanih mjera u oblasti zaštite od požara.

10. Procedure obavještanja najodgovornijih lica za zaštitu od požara

Ta odgovornost nije formalne prirode jer proizlazi iz zakona kojima su pored ostalog, utvrđene i kaznene mjere za svako nepridržavanje propisanih mjera u oblasti zaštite od požara. Pravilnim postupcima nakon nastalog požara isti će biti lakše eliminisan, životi sačuvani a posljedice prouzrokovane požarom smanjene.

11. Posebne mjere zaštite od požara koje se sprovode u Ministarstvu

Kada se razmatraju posebne mjere zaštite od požara koje se stalno moraju provoditi u Ministarstvu polazi se od pretpostavke da je postojeći objekat izgrađen u skladu sa tehničkom dokumentacijom u kojoj su u toku izrade ugrađene sve potrebne mjere zaštite od požara. Ovdje se podrazumijeva da je sa aspekta zaštite od požara odabrana odgovarajuća makro i mikro lokacija objekta, da su obezbijeđeni odgovarajući prilazi i prolazi, obezbijeđena potrebna količina vode za gašenje požara, da su ispoštovana potrebna rastojanja od susjednih objekata, da su isprojektovane i izgrađene adekvatne komunikacije u objektima (hodnici, stepeništa, izlazi) u odnosu na broj ljudi koji će boraviti u objektu i da su prostorije posebne namjene i instalacije izgrađene u skladu sa propisima.

Pored navedenih mjera zaštite od požara koje su predmet projektovanja i izgradnje neophodno je stalno provoditi slijedeće mjere:

- upoznavanje korisnika objekta (zaposlenici Ministarstva) sa rasporedom svih prostorija u objektu koji koristi, kao i rasporedom svih komunikacija (ulazi, izlazi, hodnici, stepeništa),
- upoznavanje korisnika objekta (zaposlenici Ministarstva) sa mogućim opasnostima za nastanak požara u objektu kroz razne vidove obuke i osposobljavanja - obilježavanje protivpožarnih puteva odgovarajućim svjetlosnim ili drugim znacima koji će se koristiti za slučaj evakuacije,
- upoznavanje korisnika objekta (zaposlenici Ministarstva) sa rasporedom puteva za evakuaciju,
- održavanje prohodnosti komunikacija u objektu na način da raspoređene stvari (ormari i druga oprema) ne oduzimaju potrebnu širinu za potrebnu prohodnost određenog broja ljudi u slučaju evakuacije,
- testiranje protivpožarnih alarmnih sistema,
- sedmična ispitivanja pomoćne rasvjete u slučaju opasnosti,
- zapažanja će se unositi u operativni dnevnik ukazujući na nedostatke o kojima će Ministrica biti odmah obaviještena,
- obezbijeđivanje da se vrata iz kancelarija, kuhinje i slično otvaraju u smjeru van iz prostorije,
- kontrola ispravnosti i održavanje vatrogasnih aparata za gašenje početnih požara i vođenje evidencije o kontroli,
- kontrola ispravnosti i kompletiranosti i mjerenje pritiska u hidrantskoj mreži koja pripada objektu i vođenje evidencije o kontroli,
- kontrola priručnih sredstava za gašenje početnih požara (ćebad, pijesak, kante, lopate) odnosno da li su ista nabavljena i raspoređena,
- kontrola ispravnosti električnih instalacija u objektu i vođenje evidencije,

- kontrola ispravnosti gromobranskih instalacija i vođenje evidencije,
- kontrola ispravnosti gasnih instalacija u objektu i vođenje evidencije,
- kontrola ispravnosti uređaja i opreme za detekciju i dojavu požara u objektu i vođenje evidencije,
- kontrola ispravnosti stabilnih sistema za gašenje i vođenje evidencije,
- kontrola ispravnosti panik rasvjete,
- obuka svih zaposlenika iz oblasti zaštite od požara u skladu sa zakonom i vođenje evidencije - postavljanje određenih tabli upozorenja ili usmjeravanja,
- određivanje posebnog mjesta za pušenje i postavljanje odgovarajućih mokrih pepeljara,
- izrada pravilnika o zaštiti od požara i njegova primjena,
- izrada plana za evakuaciju i njegovo uvježbavanje tako da sami zaposlenici shvate postupke evakuacije i smanje paniku u stvarnom slučaju evakuacije,
- održavanje slobodnim određenog mjesta za okupljanje u toku evakuacije,
- čišćenje podrumskog prostora,
- čišćenje otpada, korova i trave u neposrednoj blizini objekta i
- kontrola korištene opreme, i uređaja po završetku poslova.

12. Postupci u slučaju nastanka požara

12. 1. Opća obaveza gašenja požara

Svaki zaposlenik koji je primijetio požar dužan je da ga ugasi, ako je to u mogućnosti, i da to uradi na način da ne ugrozi život drugoga ili svoj vlastiti život.

12.2. Obavijest o nastalom požaru

Ukoliko zaposlenik koji je primijetio požar nije u mogućnosti ugasiti požar na bezbjedan i siguran način po svoj i život drugih, obavezan je da na prikladan način (pokušavajući izbjeći paniku) glasom „P O Ž A R“ (sa naznakom u kom dijelu objekta je nastao), upozori najbliže o nastalom događaju. Zaposlenik koji je primijetio požar samostalno (ili lice koje je određeno pravilnikom zaštite od požara ustanove, ili planom za evakuaciju) određenim signalom, ručnim javljačem požara koji je povezan sa zvučnim signalom, direktno uključivanjem ugrađene sirene u objektu, uključivanjem zvona određenog trajanja ili bilo kojim drugim određenim načinom vrši uzbuđivanje i upoznavanje svih prisutnih u objektu ustanove gdje se požar dogodio. Po upoznavanju-alarmiranju prisutnih u objektu lice koje je primijetilo požar telefonskim pozivom na broj 123 ili 121 obavještava najbližu vatrogasnu jedinicu ili operativni centar civilne zaštite o nastalom požaru. Obavještavanjem vatrogasne jedinice moraju se dati što precizniji podaci o nastalom požaru: - mjesto, ulica i broj - dio objekta gdje je nastao požar - ima li ugroženih ili nastradalih - postoje li kakve dodatne opasnosti (prisustvo plinskih boca ili drugih opasnih materija) i - identitet lica koje vrši dojavu. U prostorijama gdje postoje tehničke mogućnosti instalirati automatsku detekciju i dojavu požara koja će direktno biti spojena na centralu dispečerskog centra profesionalne vatrogasne jedinice nadležne za to područje. Lice koje je primijetilo požar i obavijestilo vatrogasnu jedinicu ili odgovorno lice za poslove zaštite od požara dužno je sačekati dolazak vatrogasne jedinice i dati potrebne podatke rukovodiocu akcije gašenja požara i spašavanja.

12.3. Evakuacija

Kako bi se mogla provesti blagovremena i brza evakuacija uposlenika i eventualno drugih lica prisutnih u Ministarstvu, u slučaju nastanka požara, svi nužni izlazi, kao i protivpožarno stepenište moraju, u svakom trenutku, biti pristupačni i slobodni za kretanje i do njih ne smije biti nikakvih prepreka. Svi uposlenici, treba da znaju pravce svih nužnih izlaza, protivpožarnih stepeništa i zbornog mjesta.

U skladu sa donešenim i uvježbanim planom za evakuaciju u slučaju opasnosti svi zaposlenici Ministarstva moraju mirno i bez panike započeti evakuaciju svih prisutnih. Prisutne uvježbavati (upozoravati) da se evakuacija sprovodi što prije bez sakupljanja službenih materijala, odjeće i slično, zbog skraćivanja vremena za evakuaciju i izbjegavanja dodatne gužve, panike i zakrčenja. Kretanje evakuacionim putevima treba provoditi u koloni (sa brojem redova koje omogućuje širina evakuacionog puta), bez pretrčavanja kako se nebi dodatno stvarala panika i mogućnost zakrčenja i zaglavljivanja na izlazima. Po mogućnosti, treba zatvoriti vrata kako bi se spriječilo moguće zadimljavanje prostorija i puteva za evakuaciju. Na mjestu za okupljanje obavezno se vrši provjera prisutnosti svih koji su se u

momentu nastanka požara zatekli u objektu. Nakon utvrđivanja da su svi iz Ministarstva koji su bili prisutni u momentu izbijanja požara isti će se napustiti mjesto za okupljanje. Ukoliko ima potrebe, dio zaposlenika se može vratiti na mjesto požara i staviti se na raspolaganje rukovodiocu akcije gašenja požara i spašavanja u slučaju potrebe pružanja pomoći u toku intervencije.

12.4. Plan za evakuaciju

Plan za evakuaciju u slučaju požara sadrži: procjenu opasnosti, procijenjeni broj prisutnih, odgovorna lica za evakuaciju, utvrđene puteve za evakuaciju, način obilježavanja puteva za evakuaciju, način obezbjeđenja prinudne rasvjete, utvrditi mjesta za okupljanje, način provjere prisutnosti na mjestu za okupljanje, mjesto zbrinjavanja evakuisanih, način upoznavanja sa planom za evakuaciju i način uvježbavanja alarmiranja opasnosti i same evakuacije.

12.5. Oprema za gašenje početnih požara

12.5.1. Vatrogasni aparati

Vatrogasni aparati za gašenje početnih požara u skladu sa projektnom dokumentacijom i Pravilnikom o zaštiti od požara, trebaju biti raspoređeni vatrogasni aparati za gašenje početnih požara. U praksi se najčešće postavljaju aparati tipa „S“ (S-6, S-9)-punjeni prahom kao sredstvom za gašenje požara i aparati tipa CO₂ - punjeni gasom ugljendioksidom kao sredstvo za gašenje požara. I jedna i druga vrsta aparata su veoma efikasni za gašenje početnih požara uz uslov da su zaposlenici obučeni za pravilno rukovanje istim i da su aparati u ispravnom stanju i da su dostupni. Preporuka je da se aparatima tipa CO₂ gase početni požari električnih uređaja i instalacija pod naponom radi lakšeg prodiranja ugljendioksida i u najsitnije otvore uređaja ili instalacija što nije slučaj sa prahom.

Da bi se vatrogasni aparati za gašenje početnih požara efikasno upotrijebili potrebno je:

- aparate postaviti na pristupačno i lako uočljivo mjesto,
- redovno vršiti kontrolu ispravnosti aparata,
- voditi evidenciju o kontroli aparata,
- uočeni nedostatak na aparatima prijaviti odgovornom licu za poslove zaštite od požara u ustanovi,
- periodično vršiti obuku i uvježbavanje zaposlenih u upotrebi aparata i
- obezbijediti nesmetan pristup aparatima.

Ministarstvo ima ukupno 2 protupožarna aparata, po jedan na svakom spratu.

12.5.2. Hidrantske instalacije

Potrebne količine vode za gašenje požara obezbjeđuju se projektovanjem i ugradnjom hidrantskih instalacija. Postoje vanjske i unutrašnje hidrantske instalacije. Vanjske hidrantske instalacije se izvode sa podzemnim i nadzemnim hidrantima i njih u principu koriste vatrogasne jedinice u toku intervencije gašenja požara. Na mjestima gdje su vanjski hidranti opremljeni sa potrebnom opremom (crijeva, mlaznice i ključevi) moguće ih je upotrijebiti i za gašenje početnih požara. U unutrašnjosti objekta ustanove ugrađuju se zidni hidranti koje uglavnom koriste zaposlenici za gašenje početnih požara. Zidni hidranti se postavljaju na mjestima koja omogućavaju pokrivanje mlazom vode svakog dijela objekta. Hidrantski zidni ormari u kojima je smještena potrebna oprema (hidrantski ventil, crijevo, mlaznica i hidrantski ključ), postavljaju se na vidnom i uočljivom mjestu i moraju uvijek biti dostupni. Uglavnom se farbaju crvenom bojom i obilježeni su velikim slovom „H“. Prije upotrebe vode iz hidranta za gašenje početnog požara obavezno se pridržavati slijedećeg uputstva: PRIJE UPOTREBE HIDRANTA ISKLJUČITE ELEKTRIČNU ENERGIJU. Najsigurnije je isključiti električnu energiju na glavnoj razvodnoj tabli sklopkom koja će cijeli objekat staviti u beznaponsko stanje. Hidrantsku mrežu u objektima potrebno je redovno provjeravati i o tome voditi evidenciju.

Da bi obezbijedili sigurnu upotrebu hidranata potrebno je:

- vršiti redovnu kontrolu ispravnosti i kompletiranosti hidrantskih instalacija,
- vršiti redovno mjerenje pritiska u hidrantskim instalacijama,
- voditi evidenciju kontrola i mjerenja pritiska,
- obezbijediti stalni pristup hidrantima,
- sve uočene nedostatke na hidrantskim instalacijama prijavljivati odgovornom licu za poslove zaštite od požara u ustanovi,
- vršiti obuku i uvježbavanje upotrebe hidranata u gašenju početnih požara i

- upoznati sve zaposlenike sa mjestom gdje se nalazi sklopka za isključenje električne energije u objektu. - Ministarstvo na svakom spratu ima hidrantske instalacije (označeno na planu evakuacije).

12.5.3. Ostala oprema i priručna sredstva za gašenje početnih požara

Pojedine prostorije u ustanovi, pored vatrogasnog aparata za gašenje početnih požara i hidrantskih instalacija potrebno je obezbijediti i sa drugom opremom i sredstvima kao što su:

- u kotlovnica koje kao sredstvo za loženje koriste tečna goriva potrebno je obezbijediti sanduke sa pijeskom i lopatama zbog slučaja rasipanja tečnog goriva po prostoriji,
- u kuhinjskom prostoru gdje se koriste masti i ulja ne smije se upotrebljavati voda za gašenje. Takođe, požari ulja u fritezi ili slično nije praktično gasiti vatrogasnim aparatima za gašenje početnog požara tipa „S“ i „CO2“ zbog izbacivanja zapaljenog ulja iz friteze ili druge posude. Zbog navedenoga kuhinje treba obezbijediti vatrogasnim dekama kojima se prekriva početni plamen i sprječava dotok svježeg kiseonika iz vazduha čime se uspješno vrši gašenje požara.

13. Obuka

13. 1. Zaposlenici

Dužnost osobe zadužene za poslove zaštite od požara u Ministarstvu je da osigura da svi zaposlenici prođu obuku u skladu sa zahtjevima Ministarstva. Svakom zaposleniku će prilikom prijema u radni odnos biti date upute koje se tiču mjera zaštite od požara. Obuka svih zaposlenih lica predstavlja suštinski dio mjera zaštite od požara koje se poduzimaju u Ministarstvu. Cilj obuke je da svi zaposlenici dobiju odgovarajuća znanja i upute u pogledu svjesnosti rizika od požara i mjera koje će se ili se poduzimaju u slučaju izbijanja požara, uključujući upute koje dobijaju u skladu sa njihovim odgovornostima u slučaju opasnosti.

Upute i obuka će obuhvatiti slijedeće:

- mjere koje treba preduzimati da bi se spriječio nastanak požara,
- mjere koje se poduzimaju nakon što se otkrije požar,
- mjere koje se poduzimaju nakon oglašavanja protivpožarnog alarma - uzbunjivanja u slučaju nastanka požara, uključujući lokaciju pozivnih tačaka (uređaja za alarm) i lokaciju vanjskog telefona sa kojeg se mogu pozvati vatrogasci,
- postupak pozivanja vatrogasne službe,
- lokaciju na kojoj je smještena opreme za gašenje požara i upute za njenu upotrebu - poznavanje puteva za evakuaciju ljudi i materijalnih dobara iz objekta,
- način evakuacije iz objekta, lokaciju zbornog mjesta i metodu preuzimanja odgovornosti za osobe i
- svjesnost značaja požarnih vrata i potrebe za zatvaranjem svih vrata i prozora u momentu izbijanja požara ili po oglašavanju alarma ili davanja znaka za požarnu opasnost.

Zaposlenicima treba dati upute na samom otpočinjanju rada, kako bi im se omogućilo da:

- prepoznaju radnje koje mogu prouzrokovati nastanak požara,
- prepoznaju protivpožarni alarm za požarnu opasnost,
- budu upoznati sa mjerama koje treba poduzeti po oglašavanju alarma,
- budu upoznati sa lokacijom zbornog mjesta,
- znaju šta da rade u slučaju izbijanja požara ukoliko se ne nalaze u grupi koja je pod nadzorom.

Navedene upute treba uvrstiti u uputstva za postupanje u slučaju požara, te da budu dodatno naglašene tokom uvježbavanja evakuacije iz prostorija Ministarstvu.

13. 2. Vatrogasne vježbe

Vježbe zaposlenih provodit će se najmanje jedan puta godišnje. Vježba treba da obuhvatiti simuliranu evakuacije s pretpostavkom da jedan put za evakuaciju nije u funkciji. Svaka vježba će započeti prethodno utvrđenim signalom, kao što je aktiviranje alarma, odnosno znaka za požarnu opasnost, i uslijedit će kontrola cjelokupnog objekta kao da je zaista došlo do požara. Ova vatrogasna vježba može se kombinirati sa uputama koje se daju uposlenicima. Pri svakom provođenju vatrogasne vježbe o istoj će biti izrađena evidencija učesnika, koja su sredstva i oprema korištena za vježbu.

13.2.1. Organizovanje vatrogasnih vježbi

Pri oglašavanju protivpožarnog zvona treba postupiti na sljedeći način:

- napustiti prostoriju kroz najbliži izlaz,
- kretati se mirno i bez panike
- okupiti se ispred objekta na sigurnoj udaljenosti i
- provjeriti da li su svi napustili zgradu tako što će se izvršiti prozivka.

Svi zaposlenici moraju učestvovati u organizovanoj vježbi.

14. Evidencija iz oblasti protivpožarne zaštite

Sigurnost korisnika nekog objekta se ne može obezbijediti samo načinom projektovanja objekta. Svaki objekat može brzo postati opasan ukoliko ne postoji doza predostrožnosti u okviru aktivnosti koje se u njemu provode, kao i ako se održavanje objekta ne vrši s dužnom pažnjom. Ministrica i druge zadužene osobe koje ona odredi trebaju voditi sljedeću evidenciju iz oblasti protivpožarne zaštite:

- evidenciju o kvarovima protivpožarnog alarma,
- provoditi nadzor održavanja protivpožarnog alarma,
- provoditi nadzor održavanja pomoćne rasvjete u slučaju opasnosti,
- provoditi vatrogasne vježbe,
- testirati i održavati opremu za gašenje požara od strane izvođača radova,
- organizirati ili primati posjete i inspekcije od strane vatrogasne službe,
- voditi popis lokacija i provjera dojavnih tačaka za protivpožarnu uzbunu,
- vršiti sedmične kontrole protivpožarnog alarma,
- voditi evidenciju o kvarovima protivpožarnog alarma i
- vršiti sedmične kontrole pomoćne rasvjete u slučaju opasnosti.

14. 1. Izrada i usvajanje dokumenata u skladu sa protivpožarnim propisima

U Ministarstvu će se osigurati izrada dokumenata o zaštiti od požara koji proističu iz zakona koji regulišu tu oblast i osiguraće se da se zaposlenici Ministarstva upoznaju sa istim, odnosno da znaju kako treba postupiti u slučaju požara.

Sastavni dio ovog plana čini grafički prikaz objekta.

15. Ovaj plan zaštite od požara će se ažurirati po potrebi.

Broj: 15/1-02-029423-25
Tuzla, 01.10.2025. godine

MINISTRICA

Senada Dizdarević, dipl.pravnik